

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

©2019 КИФЯК В. І., ШЕЛЮЖАК І. Г., ВОДЯНКА Л. Д.

УДК 331.91
JEL: J61; B41

Кифяк В. І., Шелюжак І. Г., Водянка Л. Д. Системний підхід до аналізу міграційних процесів

Мета статті полягає в системному аналізі факторів впливу на міграційні процеси на сучасному етапі розвитку суспільства. Розглянуто комплексний підхід дослідників до визначення поняття «міграція», а також досліджено фактори, що впливають на міграційні процеси. Обґрунтовано необхідність застосування системного підходу до аналізу міграційних процесів національної економіки та механізму їх регулювання. Виявлено причинно-наслідковий характер міграції населення. Виділено головні фактори системи впливу на міграцію: рівень заробітної плати, стан на ринку праці та перспективи людського розвитку. Здійснено порівняльний аналіз показників та їх тенденцій, які відображають ці фактори впливу на міграцію в різних країнах, а саме: рівень мінімальної та середньої заробітних плат, рівень безробіття, індекс людського розвитку. Виділено топ-5 країн, з яких здійснювалося найбільше грошових переказів в Україну за 2018 р. Окреслено напрями міграційної політики держави, яка повинна збалансувати міграційні процеси в Україні. Отже, стан і тенденції міграційних процесів в Україні загрожують соціально-економічному розвитку держави. За останні роки збільшилася кількість не тільки трудових емігрантів, але й освітніх, які мають шанс у майбутньому продовжувати свою трудову діяльність не на батьківщині, а за кордоном.

Ключові слова: системний аналіз, міграція, безробіття, заробітна плата, індекс людського розвитку, міграційна політика.

DOI:

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 23.

Кифяк Вікторія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: viktoriakufyak@chnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6104-6403>

Шелюжак Іванна Григорівна – дослідник кафедри економіки підприємства та управління персоналом, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: lvanka.lavrukk@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5435-6809>

Водянка Любов Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: l.vodjanka@chnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8153-2532>

УДК 331.91
JEL: J61; B41

UDC 331.91
JEL: J61; B41

Кифяк В. И., Шелюжак И. Г., Водянка Л. Д. Системный подход к анализу миграционных процессов

Цель статьи заключается в системном анализе факторов влияния на миграционные процессы на современном этапе развития общества. Рассмотрен комплексный подход исследователей к определению понятия «миграция», а также исследованы факторы, влияющие на миграционные процессы. Обоснована необходимость применения системного подхода к анализу миграционных процессов национальной экономики и механизма их регулирования. Выявлен причинно-следственный характер миграции населения. Выделены главные факторы системы влияния на миграцию: уровень заработной платы, состояние на рынке труда и перспективы человеческого развития. Осуществлен сравнительный анализ показателей и их тенденций, которые отражают эти факторы влияния на миграцию в разных странах, а именно: уровень минимальной и средней заработной плат, уровень безработицы, индекс человеческого развития. Выделено топ-5 стран, из которых осуществлялось наибольшее количество денежных переводов в Украину на протяжении 2018 г. Определены направления миграционной политики государства, которая должна сбалансировать миграционные процессы в Украине. В целом, состояние и тенденции миграционных процессов в Украине угрожают социально-экономическому развитию государства. За последние годы увеличилось количество не только трудовых мигрантов, но и образовательных, которые имеют шанс в будущем продолжать свою трудовую деятельность не на родине, а за рубежом.

Ключевые слова: системный анализ, миграция, безработица, заработная плата, индекс человеческого развития, миграционная политика.

Рис.: 3. Табл.: 1. Библ.: 23.

Кифяк Виктория Ивановна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия и управления персоналом, Черновиц-

Kufyak V. I., Shelyuzhak I. G., Vodianka L. D. System Approach to the Migration Processes Analysis

The article is aimed at the system analysis of the factors influencing migration processes at the current stage of the society's development. Researchers' comprehensive approach to the definition of migration is considered, as well as the factors that influence migration processes. The need for applying the system approach to the analysis of migration processes in the national economy and of the mechanism for their regulation is substantiated. The causal nature of population migration is identified. The main factors of the system of influence on migration are allocated: wages, status at the labor market, and prospects for human development. The article carries out a comparative analysis of indicators and their tendencies, which reflect these factors of influence on migration in different countries, namely: the level of minimum and secondary wages, the unemployment rate, the human development index. The top 5 countries to carry out the largest number of remittances to Ukraine during 2018 are allocated. Directions of the migration policy of the State, which should balance the migration processes in Ukraine, are defined. In general, the status and tendencies of migration processes in Ukraine threaten the socio-economic development of the State. In recent years, the number of not only migrant workers, but also educational migrants, who have chances to continue their work abroad in the future, has increased.

Keywords: system analysis, migration, unemployment, wages, human development index, migration policy.

Fig.: 3. Tabl.: 1. Bibl.: 23.

Kufyak Viktoriia I. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Enterprise Economics and Personnel Management, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

кий національний університет імені Юрія Федьковича (ул. Коцюбинського, 2, Черновці, 58012, Україна) **E-mail:** viktorijaKyfyak@chnu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6104-6403>

Шелюжак Іванна Григорівна – дослідниця кафедри економіки підприємства і управління персоналом, Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича (ул. Коцюбинського, 2, Черновці, 58012, Україна) **E-mail:** Ivanka.lavrukk@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5435-6809>

Водянка Любов Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства і управління персоналом, Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича (ул. Коцюбинського, 2, Черновці, 58012, Україна)
E-mail: l.vodjanka@chnu.edu.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8153-2532>

E-mail: viktorijaKyfyak@chnu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6104-6403>

Shelyuzhak Ivanna G. – Researcher of the Department of Enterprise Economics and Personnel Management, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)
E-mail: Ivanka.lavrukk@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5435-6809>

Vodianka Liubov D. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Enterprise Economics and Personnel Management, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)
E-mail: l.vodjanka@chnu.edu.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8153-2532>

У флуктуаційних умовах розвитку ринку праці проблема міграції набула особливої актуальності для національної економіки та на глобальному рівні. Це пов'язано з багатьма факторами, які слід розглядати як єдину систему впливу на міграційні процеси. Причому кожен фактор формує певний рівень флуктуаційних змін як на ринку праці, так і в економіці загалом. Відсутність системного підходу до дослідження цих факторів та до методики коригування ситуації поступово деформує ринок праці нашої держави та призводить до того, що відбувається регіональна диференціація доходів населення, відтік кваліфікованої робочої сили, зменшення надходжень до Державного бюджету України, збільшення частки старіючого населення, порушення дисбалансу між попитом і пропозицією праці в окремих регіонах тощо.

Так, міграційні процеси в Україні – це системне явище, яке стало не лише науковою та державною проблемою, сьогодні це і «виклик» для бізнесу. Отже, інструменти збалансування міграційних потоків повинні враховувати всі елементи та інституції національної економіки, які формують ринок праці та умови розвитку бізнесу.

Міграційні процеси в період глобалізації світової економіки є невід'ємним чинником покращення соціально-економічних відносин між державами лише в тому випадку, якщо вони не виходять за допустимі норми. Тому необхідно ретельно слідкувати за динамікою показників, що показують реальну ситуацію на ринку праці, щоб в майбутньому мати можливість запобігти негативній тенденції.

За останні десятиліття кількість науковців, що займаються даною проблематикою, зростає, але до кінця вона не є вивченою, оскільки причини та наслідки міграції завжди змінюються під впливом багатьох факторів.

Міграційні процеси – багаторівнева система, яка досліджується різними вченими з різних поглядів та з використанням різних методичних підходів. Так, Sulotta E. [1] досліджує причинно-наслідковий характер міграції науковців, Hassan M. H. A. [2] розглядає суспільно-політичні механізми міграції, Akay A., Brausmann A., Djajic S., Kirdar M. G. [3] вивчають економічні фактори.

Способи регулювання міграційних процесів та інструменти прогнозування пропонують Böhme M., Gröger A., Stöhr T. [4], Biavaschi B., Burzyński M., Elsner B., Machado J. [5], Correia L., Martins P. [6].

Тенденції та стан міграції на рівні національної економіки досліджують: Combes P.-P., Démurger S., Li S., Wang J. [7], Cseh Papp I., Bilan S., Dajnoki K. [8], Bound J., Khanna G., Morales N. [9].

Серед вітчизняних дослідників слід виділити таких авторів: Н. Блюк [10], О. Купець [11], Е. Лібанова [12], О. Малиновська [13], О. Позняк і Г. Терещенко [14]. В їхніх працях проаналізовано вплив міграційних процесів на економіку України, детально досліджено міграційну політику держави, запропоновано шляхи зменшення кількості емігрантів тощо. Проте, як показують реалії міграційних процесів в Україні, ця проблема потребує подальшого дослідження та формування на їх основі методики постійного моніторингу.

Метою статті є системний аналіз факторів впливу на міграційні процеси на сучасному етапі розвитку суспільства.

Міграція є об'єктивним економічним явищем, яке зумовлено економічними флуктуаціями в економіці країни, з одного боку, та є її причиною – з іншого. Соціально-економічні зрушення спричинені значною мірою міграцією, та їх дисбаланс посилює міграційні процеси. Міграційні процеси є індикатором стану економічної системи та сигналом про необхідність пошуку механізмів збалансування її елементів.

Розглянемо дане явище з позицій системного аналізу. Так, згідно з даними соціологічних опитувань ГО «Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка», що проводилися у травні 2018 р., уже 23,3% населення вважають еміграцію українців за кордон і демографічну кризу масовою проблемою, хоча ще рік тому так вважали лише 14,8% [15]. Окрім того, чисельність населення працездатного віку невпинно зменшується. Так, у 2010 р. було 20220,7 тис. осіб, а у 2017 р. – 17193,2 тис. осіб [16]. У результаті демографічна криза вже присутня в нашій державі та негативно впливає на економічну систему шляхом

Таблиця 1

Мінімальна та середня заробітна плата в європейських, сусідніх країнах і США станом на 1 січня 2018 р.
(1 євро = 33,49 грн)

Країна	Мінімальна зарплата в місяць, €	Середня заробітна плата, €
Великобританія	1401	2498
Німеччина	1498	3703
Франція	1498	2957
Бельгія	1563	3401
Нідерланди	1578	2855
Люксембург	1999	4412
Чехія	478	1149
Угорщина	445	955
Польща	503	1102
Литва	400	885
Румунія	408	787
Латвія	430	1013
Португалія	677	1158
Словаччина	480	980
Україна	116	283
США	1048	3820
Болгарія	261	586
Казахстан	68	365
Білорусь	127	400

Джерело: складено за даними Євростату [21].

Згідно з даними табл. 1 можна виділити ряд країн з високою середньою заробітною платою станом на 1 січня 2018 р., а саме: Люксембург (4412 євро), США (3820 євро), Німеччина (3703 євро), Великобританія (2498 євро), Бельгія (3401 євро), Нідерланди (2855 євро) [21]. У даних країнах спостерігається високий рівень розвитку суспільства та стабільна соціально-економічна ситуація, що створює сприятливу матеріальну основу як один із основних чинників мотивації працівників. В Україні ж спостерігається досить низький середній рівень оплати праці, який становить 283 євро, що у 15,6 разу менше від зарплати в Люксембурзі, у 13,5 разу – від США та у 13 разів – Німеччини. Щодо сусідніх з Україною держав, то тут слід зазначити, що найбільша середня плата у Польщі – 1102 євро, Словаччині – 980 євро, Угорщині – 955 євро та нижча в Білорусі – 400 євро. Як бачимо, в пострадянських країнах, таких як Латвія (1013 євро), Литва (885 євро), Казахстан (365 євро), Білорусь (400 євро), Україна (283 євро) середній рівень заробітної плати є значно нижчим від країн Європейського Союзу [21]. Це свідчить про те, що на пострадянському просторі значно важче сформувати інституційне середовище, яке б сприяло швидким темпам розвитку за рахунок

зменшення народжуваності, зростання частки старіючого населення, збільшення смертності тощо. А міграція доповнює цей процес тим, що висококваліфіковані працівники виїжджають за кордон, і навіть працівники робітничих професій користуються попитом за кордоном, що, своєю чергою, призводить до зменшення частки зайнятого населення, зменшення обсягу державного бюджету, збільшення додаткових витрат на підготовку спеціалістів тощо. До прикладу, у 2017 р. загальна кількість емігрантів України становила 5,9 млн, а в сусідніх державах, таких як Польща, Румунія, Білорусь, Угорщина, Молдова, – відповідно 4,7; 3,6; 1,5 мільйона, 636800 осіб, 973600 осіб [17]. Беручи до уваги населення даних країн та загальну кількість емігрантів, можна визначити їх відсоткове відношення від загальної кількості населення. Отже, в Україні їхня кількість у відсотковому відношенні становить 12,83%, у Польщі – 12,33%, Румунії – 16,82%, Білорусі – 15,41%, Угорщині – 6,32%, Молдові – 25,39%. Таким чином, можемо прослідкувати системні соціально-економічні зрушення в усіх країнах.

В Україні у зв'язку зі слабким ринковим механізмом регулювання економічних процесів будь-які флуктуації та кризи спричиняє посилення міграційних процесів. З 2014 р. посилилася процеси як внутрішньої, так і зовнішньої міграції. Проте з позицій економічної безпеки держави зовнішня міграція потребує нагального пошуку інструментів впливу на неї. Дослідивши праці таких науковців, як М. Бачинська [18], К. Величко [19], О. Кваша [20], Л. Носач [19], О. Печенка [19], Г. С'єдіна [18], визначимо, що основними інструментами впливу на міграційні процеси є причинно-наслідковий механізм.

Існує багато методичних підходів до групування та оцінки факторів впливу на міграційні процеси, проте всі виділяють основні фактори, які являють собою ядро системи впливу на міграцію, а саме: рівень заробітної плати, стан ринку праці та перспективи людського розвитку. Отже, вважаємо, що дослідження та регулювання саме цих факторів повинно стати базою механізму урегулювання процесів міграції, що й зумовило структуру та методику нашого дослідження.

За останні роки значно зросла міграція з України до країн Європейського Союзу. Дана ситуація зумовлена такими факторами: надання українцям безвізового режиму з боку Європейського Союзу, нестабільна ситуація на сході нашої держави, що призвела до перенасичення ринків праці в окремих регіонах та спричинила надлишок робочої сили, низька заробітна плата, якість життя, високий рівень безробіття тощо.

Серед основних економічних факторів, що змушують населення України масово виїжджати за кордон, слід виділити низький рівень оплати праці. Порівняємо рівень мінімальної та середньої заробітної плати різних країн (табл. 1).

стабільної відкритої економіки, високому розвитку виробництва та сфери обігу, науково-технічному прогресу, не ізольованості одна від одної економічної системи, а інтеграції, глобалізації. А постійні флуктуації економічних систем у сучасних умовах значним чином впливають на економічний розвиток нашої держави та призводять до стагнації та застарілості багатьох сфер суспільного життя.

Одним із відомих показників, що показують рівень розвитку суспільства та перспективи особистісного розвитку в тій чи іншій державі, є індекс людського розвитку, що дає узагальнюючу інформацію на основі взаємодії трьох показників, а саме: рівень освіти, середня очікувана тривалість життя та валовий внутрішній продукт на душу населення. Він є статистичним інструментом, що описує соціальну сферу життя різних країн.

Згідно з рис. 1 можна зробити висновки, що з пострадянських країн індекс людського розвитку є високим у Білорусі (0,808), Естонії (0,871) та Литві (0,858), а найменшим – у Молдові (0,7), в Україні (0,751) та Вірменії (0,755). Сусідні країни, з якими межує Україна, мають теж більш позитивні дані, а саме: Польща – 0,865, Словаччина – 0,855, Угорщина – 0,838, Румунія – 0,811, і єдина країна, яка має менше значення за показник України, – Молдова – 0,7 [22]. Тому соціально-економічне становище нашої держави потребує впровадження ряду ефективних та дієвих реформ, що могли б подолати негативні тенденції розвитку соціальної, освітньої, культурної сфер життя суспільства.

Одним із негативних факторів, що впливають на зовнішню міграцію населення, є рівень безробіття. За останні роки даний показник непинно зменшується, але порівняно з іншими європейськими країнами є значним (рис. 2).

Так, станом на 1 січня 2019 р. низький рівень безробіття спостерігався в Білорусі (0,3%), Молдові (2,2%) та Угорщині (3,7%), а найвищий – у Литві

(9,2%), Болгарії (6,38%), Польщі (6,1%). В Україні даний показник становить 8,6% і свідчить про те, що уряд нашої держави має прикладати більше зусиль, щоб скоротити кількість безробітних, забезпечити зростання зайнятості населення, зменшення соціальної диференціації, зниження частки тіньового сектора тощо. Хоча безробіття не можна розглядати лише як негативне соціально-економічне явище, оскільки воно стимулює працівників до високопродуктивної та наполегливої праці через постійну конкурентоспроможність між ними за постійне робоче місце. Беручи до уваги як позитивні, так і негативні сторони безробіття, слід пам'ятати, що в будь-якій державі уряд зацікавлений в тому, щоб загальна кількість безробітних була мінімальною і водночас зростала повна зайнятість населення.

Для того, щоб зрозуміти напрями вдосконалення регулювання міграційних процесів в Україні, варто звернути увагу на ті країни, де українці отримують найбільші доходи. Аналізуючи зовнішню міграцію, слід виділити топ-5 країн, з яких здійснювалося найбільше грошових переказів в Україну за 2018 р. (рис. 3).

Згідно з даними Національного Банку України, зі США в Україну надійшло грошових переказів 380 млн дол., з Ізраїлю – 310 млн, з Російської Федерації – 200 млн, Італії – 192 млн, Польщі – 161 млн та з інших 221 країни – 1058 млн дол. [23]. Це пов'язано безпосередньо із адаптованістю українських спеціалістів до умов і вимог праці в цих країнах і сприятливим соціально-економічним становищем. Слід також зазначити, що середня сума переказів в Україну становила 351 дол. США, проте існує значна диференціація в сумах, отриманих регіонами. Серед областей найбільша кількість грошових переказів за 2018 р. зафіксована у Дніпропетровській (301,9 млн дол.), Одеській (179,4 млн дол.), Харківській (176,9 млн дол.), Львівській (170,7 млн дол.), Івано-Франківській (102,3 млн дол.) та Чернівецькій (100,3 млн дол.) областях [23]. Населення в даних областях є більш те-

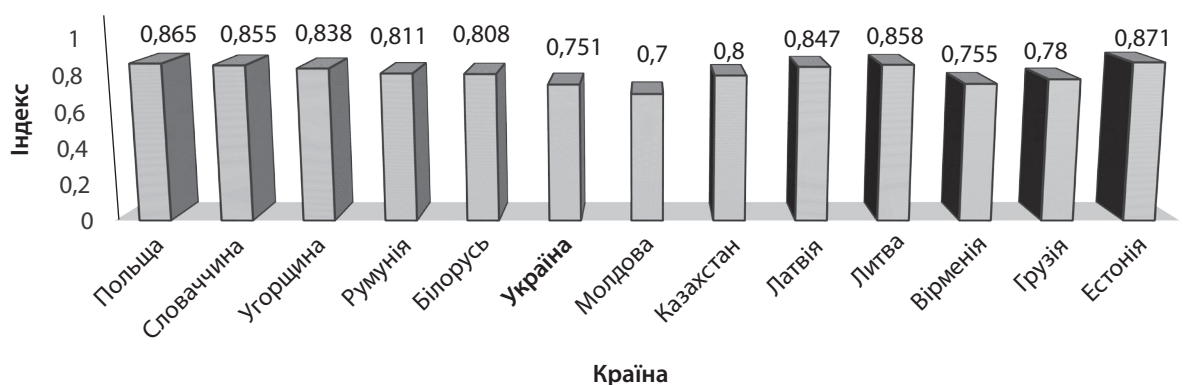

Рис. 1. Індекс людського розвитку за 2017 р. в Україні та сусідніх державах

Джерело: сформовано за даними World Economic Forum [22].

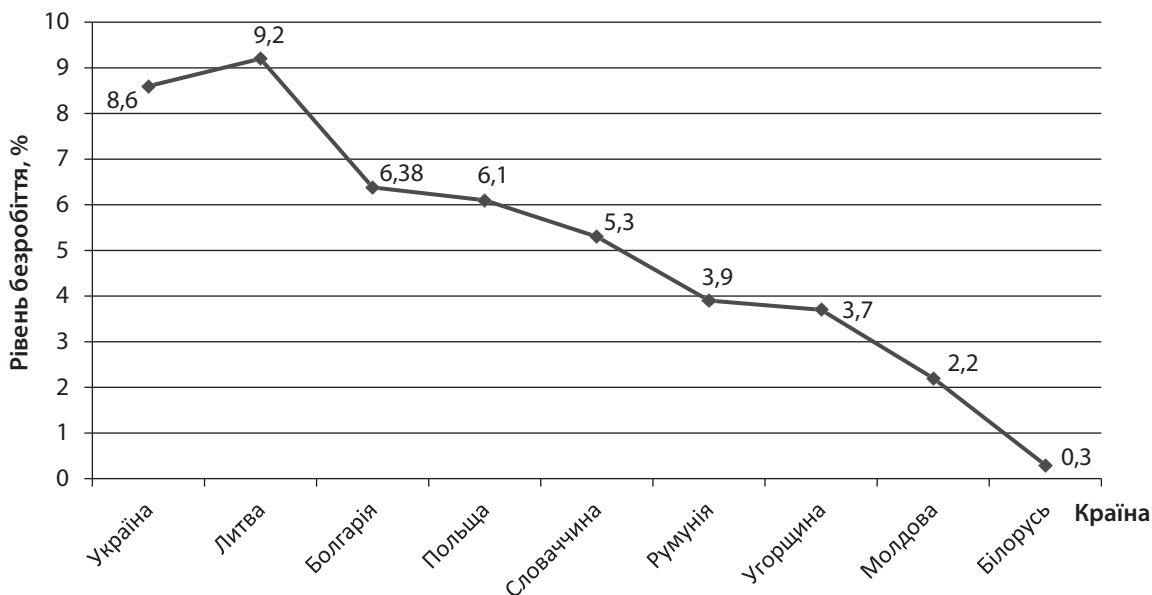

Рис. 2. Рівень безробіття в європейських країнах та Україні станом на 1 січня 2019 р., %

Джерело: сформовано за даними Євростату [21].

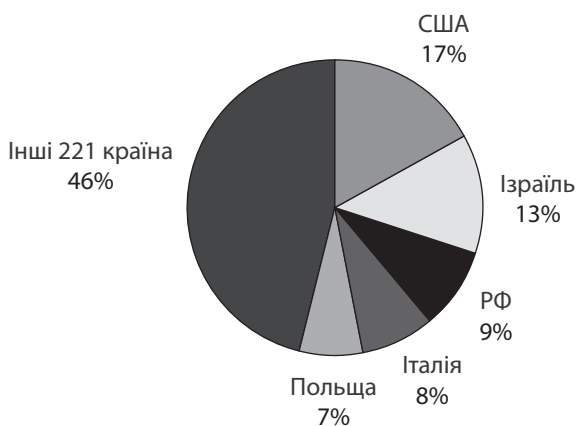

Рис. 3. Топ-5 країн, з яких здійснювалося найбільше грошових переказів в Україну за 2018 р., %

Джерело: сформовано за даними НБУ [23].

риторіально наближеним і має змогу частіше виїжджати на короткотривалій основі до сусідніх країн з метою підробітку.

Застосування системного підходу до аналізу міграційних процесів дало можливість визначити основні напрями вдосконалення їх регулювання:

- ✦ необхідність трансформації всіх елементів національної економіки в напрямі збереження трудового потенціалу країни;
- ✦ врегулювання ринку праці через розвиток бізнесу та стимулювання інвестицій в країну. Синергетичний ефект тоді приведе до поступового зростання;
- ✦ формування інституційного середовища, сприятливого для практичної освіти, адже проблема міграції молоді загрожує кадровій безпеці країни, а трудова міграція сьогодні – це виклик бізнесу;

- ✦ імплементація зарубіжного досвіду для формування механізму мотивації самозайнятості та підприємництва. Причому вважаємо, що варто орієнтуватися на країни, з яких найбільше надходять грошових доходів.

ВИСНОВКИ

Отже, міграційні процеси в Україні присутні та загрожують соціально-економічному розвитку держави. За останні роки збільшилася кількість не тільки трудових емігрантів, але й освітніх, які мають шанс у майбутньому продовжувати свою трудову діяльність не на батьківщині, а за кордоном. Окрім того, збільшується і чисельність внутрішньо переміщених осіб у межах країни через нестабільну ситуацію на сході, що, своєю чергою, призводить до дисбалансу на ринку праці в окремих областях.

Серед основних наслідків зовнішньої міграції українців слід виділити такі:

- ✦ зростання соціальної напруженості в Україні через нестабільну соціально-економічну ситуацію;
- ✦ зменшення споживчого попиту;
- ✦ диференціація доходів населення;
- ✦ зменшення кількості податків та соціальних внесків, а також Державного бюджету України;
- ✦ дефіцит робочої сили, відсутність на ринку праці працівників як робітничих професій, так і висококваліфікованих кадрів, які користуються попитом серед українських роботодавців;
- ✦ збільшення частки старіючого населення та зменшення економічно активного населення, яке наповнює Державний бюджет України та з якого виплачуються пенсії, соціальні виплати тощо.

Тому необхідно запроваджувати відповідні заходи щодо зменшення міграційних потоків за кордон. Серед них слід виділити:

- ✦ провадження активної міграційної політики з боку держави з метою зменшення нелегальної міграції, повернення емігрантів в Україну, захист мігрантів за кордоном тощо;
- ✦ створення відповідного органу, який би досліджував та регулював міграційні процеси, більш детально вивчав та аналізував статистичну інформацію щодо загальної кількості емігрантів та іммігрантів, використовував найбільш доцільні методи збору даних тощо;
- ✦ створення робочих місць і відповідних умов праці на підприємствах з метою забезпечення зайнятості населення;
- ✦ підвищення заробітних плат, пенсій, соціальних виплат тощо;
- ✦ стимулювання малого та середнього бізнесу, надання їм допомоги з боку держави на початкових стадіях їхнього розвитку, до прикладу, зменшення податкового тягаря до 1 року з метою адаптації до умов мінливого зовнішнього середовища;
- ✦ зменшення корупції в державних органах та забезпечення ведення «прозорого» бізнесу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Culotta E.** People on the move. *Science*. 2017. Vol. 356. Issue 6339. P. 676–677. DOI: 10.1126/science.356.6339.676
2. **Hassan M. H. A.** Migration – the choices we face. *Science*. 2017. Vol. 356. Issue 6339. P. 667. DOI: 10.1126/science.aan5965
3. **Akay A., Brausmann A., Djajic S., Kirdar M. G.** Purchasing-Power-Parity and the Saving Behavior of Temporary Migrants / CReAM Discussion Paper Series / Centre for Research and Analysis of Migration (CReAM), Department of Economics, University College London. IZA DP, 2018. No. 11679. URL: <https://www.iza.org/publications/dp/11679/purchasing-power-parity-and-the-saving-behavior-of-temporary-migrants>
4. **Böhme M., Gröger A., Stöhr T.** Searching for a Better Life: Predicting International Migration with Online Search Keywords. 2017. URL: [https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/Tobias_Stoehr/searching-for-a-better-life-predicting-international-migration-with-online-search-keywords.pdf](https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/Tobias_Stoehr/searching-for-a-better-life-predicting-international-migration-with-online-search-keywords/searching-for-a-better-life-predicting-international-migration-with-online-search-keywords.pdf)
5. **Biavaschi B., Burzyński M., Elsner B., Machado J.** Taking the Skill Bias out of Global Migration. 2018. URL: <http://www.ucd.ie/geary/static/publications/workingpapers/geary-wp201810.pdf>
6. **Correia L., Martins P.** The European crisis: Analysis of the macroeconomic imbalances in the rescued euro area countries. *Journal of International Studies*. 2019. Vol. 12. No. 2. P. 22–45. DOI: 10.14254/2071-8330.2019/12-2/2
7. **Combes P.-P., Démurger S., Li S., Wang J.** Unequal migration and urbanisation gains in China. URL: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0304387819301142?token=B2BC1>

29AC486D6B6AE938419B0C4C2F88C7CD6CB375020593989A D8A4FD706D6C4B6E6308B1F8F44BA974DAEF8E0BB0C

8. **Cseh Papp I., Bilan S., Dajnok K.** Globalization of the labour market – Circular migration in Hungary. *Journal of International Studies*. 2019. Vol. 12. No. 2. P. 182–200. DOI: 10.14254/2071-8330.2019/12-2/11

9. **Bound J., Khanna G., Morales N.** Understanding the Economic Impact of the H-1B Program on the U. S. *NBER Working Paper*. 2017. No. 23153. DOI: 10.3386/w23153

10. **Бльок Н. В.** Про міграційну політику в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2016. № 845. С. 20–27.

11. **Купець О.** Міжнародна мобільність українських педагогів і науковців / МОП, Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МРП для країн Центральної та Східної Європи. Будапешт, 2013. 137 с. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_244739.pdf

12. **Лібанова Е. М.** Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2. С. 11–26.

13. **Малиновська О. А.** Українсько-польський міграційний коридор: особливості та значення. *Демографія та соціальна економіка*. 2015. № 2. С. 31–40. DOI: <http://dx.doi.org/10.15407/dse2015.02.031>

14. **Позняк О. В., Терещенко Г. І.** Комплексна оцінка доходів трудових мігрантів та грошових переказів. *Демографія та соціальна економіка*. 2012. № 2. С. 74–84. DOI: 10.15407/dse2012.02.074

15. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uis.org.ua/>

16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

17. Migration Data Portal. URL: <https://migrationdataportal.org/>

18. **Бачинська М. В., С'єдіна Г. П.** Фактори міграційного притягування в контексті соціокультурологічного розвитку регіону. *Молодий вчений*. 2015. № 3. С. 22–26.

19. **Величко К. Ю., Носач Л. Л., Печенка О. І.** Міграційні процеси в Україні: сучасні тенденції та соціально-економічні наслідки. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2017. Вип. 2. С. 232–246.

20. **Кваша О. С.** Зовнішні міграційні процеси трудових ресурсів: фактори, стан та наслідки для України. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 535–540.

21. eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>

22. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/>

23. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

REFERENCES

- Akay, A. et al. "Purchasing-Power-Parity and the Saving Behavior of Temporary Migrants". CReAM Discussion Paper Series / Centre for Research and Analysis of Migration (CReAM), Department of Economics, University College London. IZA DP, 2018. <https://www.iza.org/publications/dp/11679/purchasing-power-parity-and-the-saving-behavior-of-temporary-migrants>
- Bachynska, M. V., and Siedina, H. P. "Faktory mihratsiinoho prytyahuvannia v konteksti sotsiokulturolohichnoho rozvytku rehionu" [Factors of Migration Attraction in the Context of So-

cial and Cultural Development of the Region]. *Molodyi vchenyi*, no. 3 (2015): 22-26.

Biavaschi, B. et al. "Taking the Skill Bias out of Global Migration". 2018. <http://www.ucd.ie/geary/static/publications/workingpapers/gearywp201810.pdf>

Blyok, N. V. "Pro mihratsiinu polityku v Ukraini" [About Migration Policy in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Seriya «Yurydychni nauky»*, no. 845 (2016): 20-27.

Bohme, M., Groger, A., and Stohr, T. "Searching for a Better Life: Predicting International Migration with Online Search Keywords". 2017. https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/Tobias_Stoehr/searching-for-a-better-life-predicting-international-migration-with-online-search-keywords/searching-for-a-better-life-predicting-international-migration-with-online-search-keywords.pdf

Bound, J., Khanna, G., and Morales, N. "Understanding the Economic Impact of the H-1B Program on the U. S." *NBER Working Paper*, no. 23153 (2017). DOI: 10.3386/w23153

Combes, R.-R. et al. "Unequal migration and urbanisation gains in China". <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0304387819301142?token=B2BC129AC486D6B6AE938419B0C4C2F88C7CD6CB375020593989AD8A4FD706D6C4B6E6308B1F8F44BA974DAEF8E0BB0C>

Correia, L., and Martins, P. "The European crisis: Analysis of the macroeconomic imbalances in the rescued euro area countries". *Journal of International Studies*, vol. 12, no. 2 (2019): 22-45. DOI: 10.14254/2071-8330.2019/12-2/2

Cseh Papp, I., Bilan, S., and Dajnoki, K. "Globalization of the labour market - Circular migration in Hungary". *Journal of International Studies*, vol. 12, no. 2 (2019): 182-200. DOI: 10.14254/2071-8330.2019/12-2/11

Culotta, E. "People on the move". *Science*, vol. 356, no. 6339 (2017): 676-677. DOI: 10.1126/science.356.6339.676

Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat>

Hassan, M. H. A. "Migration - the choices we face". *Science*, vol. 356, no. 6339 (2017): 667-. DOI: 10.1126/science.aan5965

Kupets, O. "Mizhnarodna mobilnist ukrainiskykh pedahohiv i naukovtsiv" [International Mobility of Ukrainian Teaching and Research Professionals]. MOP, Hrupa tekhnichnoi pidtrymky z pytan hidnoi pratsi ta Biuro MRP dlia krain Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy. Budapesht, 2013. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_244739.pdf

Kvasha, O. S. "Zovnishni mihratsiini protsesy trudovykh resursiv: faktory, stan ta naslidky dlia Ukrainy" [External Migration Processes of Labor Resources: Factors, Status and Consequences for Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 10 (2017): 535-540.

Libanova, E. M. "Zovnishni trudovi mihratsii ukrainsiv: masshtaby, prychny, naslidky" [External Labor Migration of Ukrainians: Scale, Causes, Consequences]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 2 (2018): 11-26.

Malynovska, O. A. "Ukrainsko-polskyi mihratsiinyi koridor: osoblyvosti ta znachennia" [Ukrainian-Polish Migration Corridor: Features and Importance]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 2 (2015): 31-40. DOI: <http://dx.doi.org/10.15407/dse2015.02.031>

Migration Data Portal. <https://migrationdataportal.org/>
Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/>
Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <https://www.ukrstat.gov.ua>

Pozniak, O. V., and Tereshchenko, H. I. "Kompleksna otsinka dokhodiv trudovykh mihrantiv ta hroshovykh perekaziv" [Complex Estimation of Migrant Workers' Incomes and Remittances]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 2 (2012): 74-84. DOI: 10.15407/dse2012.02.074

Ukrainskyi instytut sotsialnykh doslidzhen imeni Oleksandra Yaremenka. <http://www.uisr.org.ua/>

Velychko, K. Yu., Nosach, L. L., and Pechenka, O. I. "Mihratsiini protsesy v Ukraini: suchasni tendentsii ta sotsialno-ekonomichni naslidky" [Migration Processes in Ukraine: Current Trends and Socio-economic Implications]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, no. 2 (2017): 232-246.

World Economic Forum. <https://www.weforum.org/>